

HIỆU TRƯỞNG VỚI CÔNG TÁC QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG XÃ HỘI HÓA GIÁO DỤC MẦM NON

ThS. PHẠM BÍCH THÚY

Trường Mầm non Hướng Dương - Hải Phòng

Giáo dục mầm non (GDMN) hình thành những nét nhân cách đầu tiên của con người và thực hiện phổ cập GDMN cho trẻ em 5 tuổi là nền tảng chiến lược phổ cập Tiểu học của đất nước. Thực hiện các hoạt động xã hội hóa GDMN (XHHGDMN) và quản lý tốt các hoạt động này tạo ra các nguồn lực để phát triển GDMN.

1. Vai trò xã hội hoá giáo dục mầm non

1.1. Xã hội hoá giáo dục là nhân tố tạo ra "xã hội học tập góp phần nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài cho cộng đồng, cho đất nước"

Xã hội hóa giáo dục (XHHGD) là tạo ra phong trào học tập sâu rộng trong toàn xã hội, vận động toàn dân. Trước hết là thế hệ trẻ và những người trong độ tuổi lao động, thực hiện học tập thường xuyên và học tập liên tục, học tập suốt đời giúp xã hội ta trở thành "xã hội học tập" để nâng cao mặt bằng dân trí, làm phong phú thêm tài nguyên trí tuệ góp phần đẩy mạnh công nghiệp hóa – hiện đại hóa đất nước và cơ chế thị trường; nâng cao chất lượng đời sống của người dân. Hồ Chủ Tịch đã từng đưa ra thông điệp của mọi thời đại: "Một dân tộc dốt là một dân tộc yếu" và kêu gọi "Toàn dân tham gia diệt giặc dốt". Tư tưởng về dân trí của Hồ Chủ Tịch là một tư tưởng lớn về giáo dục, nó là kim chỉ nam cho mọi hành động, cho sự chấn hưng của Nhà nước non trẻ lúc bấy giờ và còn nguyên giá trị đến tận ngày nay. "Nhân tài là nguyên khí của quốc gia", nhân tài không tự nhiên có được mà phải qua thực tiễn hoạt động cá nhân, "xã hội học tập" được coi như chiếc nôi phát hiện, bồi dưỡng nhân tài và là thành quả của XHHGD.

1.2. Xã hội hoá giáo dục góp phần làm cho giáo dục phục vụ đắc lực sự phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương

Giáo dục và kinh tế là cặp bài trùng, luôn luôn đồng hành cùng nhau, ảnh hưởng đến nhau, có mối liên hệ hữu cơ với nhau, mối quan hệ có tính nhân quả. Giáo dục là chất keo gắn kết các bộ phận xã hội. Tính quy luật đó tác động ở tầm vi mô cả nước và tầm vi mô của từng địa phương. Trong phạm vi địa phương, giáo dục phục vụ cho mục tiêu, sự phát triển kinh tế địa phương. Đó là lí do tồn tại và phát triển của nhà trường và xã hội.

Giáo dục phải có phương hướng và mục tiêu nhằm phục vụ sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Trong công tác XHHGD, chúng ta phải gắn giáo dục với xã hội và gắn ngay với những đặc điểm riêng của từng địa phương.

1.3. Xã hội hoá giáo dục mầm non tạo ra sự công bằng, dân chủ trong hưởng thụ và trách nhiệm xây dựng giáo dục mầm non

XHHGDMN là giải pháp quan trọng để thực hiện công bằng xã hội trong phát triển GDMN, đó là việc hưởng thụ một cách công bằng những phúc lợi giáo dục, để mọi trẻ em đều được hưởng thụ các dịch vụ chăm sóc giáo dục, có cơ hội được nuôi dưỡng, học tập bình đẳng như nhau.

XHHGD và dân chủ hoá giáo dục có mối liên hệ mật thiết biện chứng. Nhờ dân chủ hoá giáo dục mà các thành phần tham gia XHHGD trở lên đông đảo, tự nguyện, rộng khắp ở các địa phương, trường học. Ngược lại, XHHGD là con đường để thực hiện dân chủ hoá giáo dục. Cũng có nghĩa, khi nói đến XHHGD là phải nói đến dân chủ hoá giáo dục.

XHHGD được xem là giải pháp chiến lược vì nó mang giá trị chỉ đạo lâu dài đối với quá trình xây dựng và phát triển giáo dục. Ở nước ta, đây là con đường, là biện pháp tổng quát để xây dựng một hệ thống giáo dục lành mạnh, có chất lượng, tạo nên động lực để xây dựng thành công: "Một nước Việt Nam dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh, vững bước tiến lên chủ nghĩa xã hội".

1.4. Xã hội hoá giáo dục góp phần nâng cao chất lượng giáo dục mầm non

Hiện nay, GDMN đang đứng trước những thách thức lớn giữa nhu cầu phát triển và điều kiện thực hiện chất lượng. XHHGDMN sẽ mang lại nhiều nguồn lực phục vụ cho mọi hoạt động của GDMN. XHHGD sẽ hỗ trợ tạo nên điều kiện thuận lợi để mọi thành phần trong xã hội đóng góp nhiều mặt cho sự nghiệp giáo dục, nâng cao chất lượng GDMN:

- Cụ thể hoá mục tiêu giáo dục;
- Tham gia vào việc cải tiến nội dung và đổi mới phương pháp giảng dạy;
- Tăng cường lực lượng của người dạy và người học.

Bên cạnh các thầy cô giáo, giáo dục của gia đình, của các bậc cha mẹ cũng có vai trò rất quan trọng. Một sự liên kết toàn xã hội được thực hiện qua XHHGD sẽ phát huy được số lượng và tiềm năng của lực lượng người dạy.

Như vậy, XHHGDMN góp phần nâng cao chất lượng GDMN, tạo tiền đề vững chắc cho sự phát triển nhân cách và chuẩn bị tốt các điều kiện cho trẻ học lên Tiểu học.

2. Hiệu trưởng với công tác quản lý hoạt động xã hội hoá giáo dục ở trường mầm non

2.1. Vị trí, vai trò, chức năng, nhiệm vụ của hiệu trưởng trường mầm non

Vị trí, chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn của hiệu trưởng trường mầm non tại Điều 16 (chương II) Điều lệ trường mầm non (Ban hành kèm theo Quyết định số 14/2008/QĐ-BGDĐT ngày 07 tháng 04 năm 2008 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo) quy định: Hiệu trưởng nhà trường, nhà trẻ là người chịu trách nhiệm tổ chức, quản lý các hoạt động và chất lượng nuôi dưỡng, chăm sóc, giáo dục trẻ em của nhà trường, nhà trẻ.

Nhiệm vụ và quyền hạn của hiệu trưởng, đó là: Xây dựng quy hoạch phát triển nhà trường; lập kế hoạch và tổ chức thực hiện kế hoạch giáo dục từng năm học; báo cáo, đánh giá kết quả thực hiện trước Hội đồng trường và các cấp có thẩm quyền; thành lập các tổ chuyên môn, tổ văn phòng và các hội đồng tư vấn trong nhà trường, nhà trẻ; bổ nhiệm tổ trưởng, tổ phó. Đề xuất các thành viên của Hội đồng trường trình cấp có thẩm quyền quyết định; phân công, quản lý, đánh giá, xếp loại; tham gia quá trình tuyển dụng, chuyển chuyển; khen thưởng, thi hành kỉ luật đối với giáo viên, nhân viên theo quy định; quản lý và sử dụng có hiệu quả các nguồn tài chính, tài sản của nhà trường, nhà trẻ; tiếp nhận trẻ em, quản lý trẻ em và các hoạt động nuôi dưỡng, chăm sóc, giáo dục trẻ em của nhà trường, nhà trẻ; quyết định khen thưởng, phê duyệt kết quả đánh giá trẻ theo các nội dung nuôi dưỡng, chăm sóc, giáo dục trẻ em do Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định; thực hiện quy chế dân chủ ở cơ sở và tạo điều kiện cho các tổ chức chính trị - xã hội trong nhà trường, nhà trẻ hoạt động nhằm nâng cao chất lượng chăm sóc giáo dục trẻ; thực hiện XHHGD, phát huy vai trò của nhà trường đối với cộng đồng.

Hiệu trưởng là chủ thể quản lý giữ vai trò chủ đạo, có thẩm quyền cao nhất về hoạt động chuyên môn và hành chính trong nhà trường. Phê chuẩn kế hoạch hoạt động chuyên môn, chỉ đạo, tổ chức và làm trọng tài cho những hoạt động chuyên môn của nhà trường. Xây dựng kế hoạch bồi dưỡng nâng cao tay nghề cho cán bộ giáo viên. Trong công tác điều hành, hiệu trưởng là người chịu trách nhiệm việc chỉ đạo tập trung và thống nhất mọi công việc trong nhà trường nhằm thực hiện mục tiêu, nhiệm vụ của năm học, những kế hoạch ngắn hạn và dài hạn của tập thể đặt ra. Quản lý và sử dụng có hiệu quả các nguồn lực của nhà trường, quản lý các hoạt động nuôi dưỡng, chăm sóc giáo dục trẻ em của nhà trường, thực hiện dân chủ hóa trong giáo dục, phối kết hợp với các đoàn thể trong trường và các lực lượng xã hội trong quản lý và thực hiện các hoạt động XHHGD để tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển của GDMN. Trong quan hệ với gia đình và

Ban đại diện cha mẹ học sinh, hiệu trưởng có vai trò là người đại diện của ngành Giáo dục, của giáo viên, nhân viên nhà trường; người bảo vệ quyền lợi trẻ em; dung hòa lợi ích chung của nhà trường với nguyện vọng riêng của cha mẹ học sinh; tổ chức việc tham gia của cha mẹ học sinh vào việc hỗ trợ nhà trường, hỗ trợ về kinh phí, tham gia các hoạt động giáo dục, giúp đỡ học sinh khó khăn; tổ chức thông tin đến cha mẹ học sinh bằng cách tạo ra những tiếp xúc đều đặn, thường xuyên với các gia đình qua giáo viên chủ nhiệm, qua Ban đại diện cha mẹ học sinh.

2.2. Nội dung quản lý hoạt động xã hội hoá giáo dục của hiệu trưởng trường mầm non

Nội dung quản lý hoạt động XHHGD ở trường mầm non, đó là: Kế hoạch hóa, chỉ đạo, tổ chức, kiểm tra đánh giá các hoạt động XHHGD.

2.2.1. Kế hoạch hóa hoạt động XHHGDMN là chức năng cơ bản nhất trong quản lý

Kế hoạch hóa hoạt động XHHGDMN bao gồm xác định mục tiêu, xây dựng chương trình hành động và bước đi cụ thể nhằm đạt được mục tiêu trong một thời gian nhất định của nhà trường. Xác định mục tiêu của hoạt động XHHGDMN là khâu đầu tiên của kế hoạch hóa.

Hiệu trưởng xây dựng chương trình hành động và bước đi cụ thể nhằm đạt các mục tiêu XHHGDMN, thực chất là lập kế hoạch trong quá trình thực hiện chức năng kế hoạch hóa. Tiến đề của kế hoạch là các dự báo. Lập kế hoạch trong quản lý hoạt động XHHGDMN là quá trình lựa chọn cơ hội; phân tích thực trạng, nêu rõ được điểm mạnh, điểm yếu của nhà trường về công tác XHHGD; phân tích được khó khăn, thuận lợi của nhà trường về công tác XHHGD; xây dựng phương án hành động, những giải pháp tốt nhất và tổ chức các phương tiện để đạt tới các mục tiêu đã xác định. Quá trình trên đây là tổ hợp các bước phải tiến hành, các nguồn lực cần sử dụng cùng các phương tiện cần phải có để thực hiện, được xây dựng cho các thời kì dài, ngắn khác nhau gọi là kế hoạch ngắn hạn, trung hạn và dài hạn.

Khi lập kế hoạch quản lý hoạt động XHHGDMN hiệu trưởng phải có tư duy mới, lưu ý tính kinh tế, làm rõ thời gian thực thi và thời cơ thực hiện kế hoạch, phương án chọn phải thích ứng với sự biến động của môi trường và đảm bảo hiệu quả; thúc đẩy cán bộ giáo viên và những người có liên quan tham gia xây dựng kế hoạch.

2.2.2. Tổ chức quản lý hoạt động XHHGDMN là quá trình tiếp nhận, phân phối và sắp xếp nguồn nhân lực và các nguồn lực khác theo những cách thức nhất định để thực hiện tốt các mục tiêu đã đề ra

Điều đó sẽ thực hiện hoá các mục tiêu của nhà trường, có khả năng tạo ra sức mạnh mới trong hoạt động XHHGD ở trường mầm non.

Nội dung tổ chức quản lý các hoạt động XHHGD ở trường mầm non là:

- Xác định cấu trúc tổ chức của chủ thể (hiệu trưởng) quản lý hoạt động XHHGDMN tương ứng với các đối tượng quản lý;

- Xác định cơ cấu: Xác định hệ thống bộ phận được xác lập để thực hiện hoạt động XHHGD trong trường mầm non với các chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, trách nhiệm cho các bộ phận trong trường, từng giáo viên và sự phối hợp giữa các bộ phận trong việc thực hiện các hoạt động XHHGDMN;

- Xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ giáo viên để các hoạt động XHHGD ở trường mầm non có kết quả tốt, huy động được các lực lượng xã hội tham gia vào hoạt động XHHGDMN;

- Xác định cơ chế quản lý, xác lập mạng lưới các mối quan hệ của trường và giải quyết tốt các mối quan hệ trong và ngoài trường để thực hiện tốt các hoạt động XHHGDMN. Phân phối nguồn lực huy động được theo các bộ phận mà nhà trường hình thành;

- Tổ chức các thành viên trong trường tham gia vào hoạt động XHHGDMN một cách khoa học.

2.2.3. Chỉ đạo hoạt động XHHGDMN

Là quá trình hiệu trưởng tác động, ảnh hưởng tới hành vi, thái độ của giáo viên và cộng đồng xã hội nhằm đạt được các mục tiêu XHHGDMN với chất lượng cao. Điều hành và hướng dẫn các hoạt động nhằm đạt được mục tiêu đã đề ra và đảm bảo chất lượng GDMN, nó là cơ sở để phát huy động lực trong các hoạt động XHHGD ở trường mầm non, nội dung chủ yếu:

- Hiệu trưởng thực hiện quyền chỉ huy và hướng dẫn triển khai các nhiệm vụ;

- Thường xuyên đôn đốc và động viên, khuyến khích kịp thời giáo viên, coi trọng yếu tố con người khi thực hiện hoạt động XHHGD trong trường mầm non;

- Thực hiện việc giám sát và điều chỉnh quá trình thực hiện hoạt động XHHGD;

- Thúc đẩy các hoạt động XHHGDMN phát triển: Xây dựng và duy trì môi trường làm việc tốt cho giáo viên; thúc đẩy mọi người tích cực tham gia vào các hoạt động XHHGD, duy trì và phát huy năng lực của các thành viên trong trường. Phối kết hợp với các đoàn thể trong trường để chỉ đạo giáo viên làm tốt công tác XHHGD.

2.2.4. Kiểm tra, đánh giá các hoạt động XHHGD ở trường mầm non là việc đo lường, đánh giá đúng quá trình thực hiện kế hoạch trên thực tế. Qua đó, phát hiện những sai lệch để đưa ra biện pháp điều chỉnh kịp thời nhằm đảm bảo cho nhà trường thực hiện được các mục tiêu kế hoạch XHHGDMN để ra, đồng thời dự kiến quyết định bước phát triển mới

Trên cơ sở kiểm tra, hiệu trưởng nắm được cán bộ giáo viên thực hiện nhiệm vụ ở mức độ nào; nhận định trong quá trình chỉ đạo, quản lý có phù hợp với

thực tế hay không; cung cấp thông tin để đôn đốc các bộ phận, cá nhân thực hiện nhiệm vụ; đánh giá khen thưởng công bằng, chính xác cho các thành viên thực hiện tốt các hoạt động XHHGDMN; tăng cường hiệu lực quản lý; tạo tiền đề cho quá trình quản lý các hoạt động XHHGD tiếp theo ở trường mầm non có hiệu quả hơn.

Bên cạnh đó, hiệu trưởng trường mầm non cần nắm chắc các thông tin phục vụ cho công tác XHHGD của nhà trường.

Trên cơ sở các nội dung quản lý XHHGDMN, hiệu trưởng phải có các giải pháp cụ thể tác động đến cán bộ giáo viên nhằm đạt được mục tiêu quản lý XHHGD của nhà trường, đảm bảo chất lượng chăm sóc giáo dục trẻ. Các giải pháp này được áp dụng ở trường mầm non và mang tính chất đồng bộ.

Thực hiện đúng vai trò của hiệu trưởng trong việc quản lý các hoạt động XHHGDMN, giúp cho trường mầm non có chất lượng chăm sóc giáo dục trẻ em tốt, phát huy được tác dụng của nhà trường vào đời sống cộng đồng, góp phần nâng cao chất lượng GDMN, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục trong xu thế hội nhập quốc tế vì yêu cầu hội nhập là động lực mạnh mẽ cho sự phát triển giáo dục của Việt Nam hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Chính phủ, *Đề án phổ cập giáo dục mầm non cho trẻ em 5 tuổi giai đoạn 2010 - 2015*, ban hành kèm theo Quyết định 239/QĐ-TTg, 2010.
2. Phạm Minh Hạc, *Xã hội hoá công tác giáo dục*, NXB Giáo dục, Hà Nội, 1997.
3. Trần Kiểm, *Dân chủ về giáo dục - cơ sở của xã hội hoá giáo dục*, Tạp chí Thông tin Khoa học Giáo dục, số 93, Viện Khoa học Giáo dục, 2002.
4. Trần Kiểm, *Những vấn đề cơ bản của khoa học quản lý giáo dục*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội, 2008.

SUMMARY

Preschool socialization is an important solution to ensure social justice in the cause of preschool development, that is the equal enjoyment of educational welfare. Preschool is facing with great challenges between development demands and conditions for quality implementation. The principal is the main manager who plays a dominant role and has the highest authority in terms of professional and administrative management in school. Correctly undertaking the role of a principal in managing preschool socialization activities would help preschools take good care of children, hence contributing to the improved quality of preschool education, meeting requirements of education renovation in the process of international integration and education development of Vietnam at the present.